

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ខុច ដែលត្រូវកាត់ទោសឱ្យថាមពន្ធនាគារយៈពេល៣៥ឆ្នាំ និងត្រូវឃុំឃាំងរំកិល១៤ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ

ម៉ែ ហើល សាលី បា និង ថៃ លើ នីមស៍

ថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០

ប្រែសម្រួលដោយ ជា ដល្លា

នៅថ្ងៃនេះ ៣៥ឆ្នាំ ៣ខែ និង១០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីខ្មែរក្រហម ចូលមកដល់ភ្នំពេញ និង៣១ឆ្នាំ ៦ខែ និង ១៧ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកងទ័ពវៀតណាមបានបណ្តេញខ្មែរក្រហមចេញពីអំណាច កាំង ហ្គេក អ៊ាវ ហៅ ខុច ប្រធានកុក្កុលស្វែង (ស-២១) គឺជាជនដំបូងគេដែលត្រូវដាក់ឱ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះតុលាការដែល មានបទដ្ឋានអន្តរជាតិ សម្រាប់ការកាត់ទោសដោយយុត្តិធម៌ ។ នៅពេលព្រឹក ប្រជាជនកម្ពុជាក្របវ័យ និងមកពីកន្លែងផ្សេងគ្នាដែលមានចំនួនលើសពីមួយពាន់នាក់ បានមកដល់ខោនឡាននៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដើម្បីស្តាប់ការប្រកាសសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រម ។ ប្រជាជនខ្លះបានប្រមូល ជុំក្នុងទីធ្លានៃអង្គជំនុំជម្រះដើម្បីមើលការចាក់ផ្សាយពីសេចក្តីសម្រេច ខណៈពេលដែលអ្នកផ្សេងទៀត មានឱកាសចូលទៅក្នុងបន្ទប់សវនាការដោយផ្ទាល់ ។ អ្នកចូលទស្សនាដែលមកដល់ទីធ្លាបរិវេណតុលាការ បានជួបជាមួយអ្នកសារព័ត៌មានជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបង្កើតជាឱកាសដ៏ពិសេសសម្រាប់បុព្វហេតុជាតិ និងអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងការដាក់ឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះទុក្ខដ្ឋកម្ម ។

ទីធ្លាសាធារណៈរបស់តុលាការមានពោរពេញទៅដោយមនុស្សជាច្រើនដូចជា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលជាអ្នកនៅរស់ពីទួលស្វែងនិងសាច់ញាតិរបស់អ្នកដែលទទួលទណ្ឌកម្ម និងសម្លាប់នៅក្នុងកុក្កុលស្វែង ក្រសួងរបស់អ្នកទាំងនោះ អ្នកភូមិមកពីតំបន់នានានៃប្រទេសកម្ពុជា ព្រះសង្ឃដែលមានស្បង់ចីពរពណ៌ ទឹកក្រូច ជនបរទេសដែលមានតួនាទីសំខាន់ និងក្រុមអ្នកសារព័ត៌មាន និងសមាជិកអង្គការក្រៅរដ្ឋា ភិបាលដែលធ្វើការទាក់ទងនឹងសិទ្ធិមនុស្សជាតិនិងអន្តរជាតិ ។ អ្នកដាក់ពាក្យធ្វើជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មួយក្រុមដែលមានចំនួន១៥នាក់ ហើយមួយចំនួននៃអ្នកទាំងនោះធ្លាប់បានចូលរួមស៊ើបអែនស៊ែរត្រួតពិនិត្យ ការនីតិវិធីបានអង្គុយនៅពីក្រោយមេធាវីនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការប្រឈមមុខនឹង ខុច និងមេធាវីរបស់ គាត់ ។ គួរឱ្យកត់សម្គាល់ដែរថា អ្នកដែលអវត្តមាននៅតុលាការគឺ ហ្វាន់ស័រ រូហ្ស មេធាវីអន្តរជាតិ របស់ ខុច ដែលត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរនិងដកពីតំណែងពីសប្តាហ៍មុនបន្ទាប់ពី ខុច បានឱ្យដំណឹងទៅអង្គភាព

ការការពារការពារក្តីថាគាត់បានបាត់បង់ភាពជឿជាក់ទៅលើលទ្ធភាពរបស់លោក រូបរូ ក្នុងការផ្តល់ការ
តំណាងឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព ។

ក្រុមមនុស្សបានក្រោកឈរឡើងនៅម៉ោង១០ គត់ នៅពេលដែលចៅក្រមចូលទៅក្នុងបន្ទប់សវនាការ
ដើម្បីអានសេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវតែរង់ចាំជាយូរណាស់មកហើយ ។ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ ចៅក្រម
និល ណុន ដែលកំពុងតែនិយាយនៅក្នុងសវនាការបានហៅ ខុច ឲ្យក្រោកឈរឡើងដើម្បីស្តាប់សេចក្តី
សម្រេចដែលត្រូវបានប្រកាសជាសាធារណៈ ។ ខុច ដែលពាក់វ៉ែនតា និងអាវពណ៌ខៀវមានឡើងមួយ
ជួរចុះក្រោមបានសម្លឹងមើលទៅសាធារណជនមួយភ្នែក ខណៈពេលដែលគាត់ក្រោកឈរឡើង ក្រៅពី
នោះគាត់អង្គុយយ៉ាងស្ងៀមស្ងាត់ហាក់ដូចជាចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីដែរ ។

តុលាការបានសន្តិភ័យទៅលើសាលក្រម ដែលជាសេចក្តីសម្រេចប្រឆាំងនឹងកម្មាភិបាលជាន់ខ្ពស់ខ្មែរ
ក្រហម ។ តុលាការបានពន្យល់ថា ខុច ត្រូវប្រឈមមុខនឹងទម្រង់កម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ការរំលោភ
បំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ (ជាទូទៅសំដៅលើទម្រង់កម្មសង្គ្រាម) និងការរំលោភ
បំពាន ទៅលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៥៦ ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារតែមិនមានចៅក្រមបួនរូបយល់
ស្របនឹងបញ្ហាអាជ្ញាយុកាលនៃទម្រង់កម្មដែលស្ថិតនៅក្រោមក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ចៅក្រមបានសម្រេច
ថាចៅក្រមខ្លះខាតយុត្តាធិការដើម្បីពិចារណាទៅលើទម្រង់កម្មទាំងនេះ ។

តុលាការបានរកឃើញចំណុចសំខាន់ ដែលអាចបង្ហាញពីបរិបទនយោបាយនិងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបប
កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដូចជាស្ថានភាពនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធអន្តរជាតិដែលកើតមានរវាងរៀតណាម
និងកម្ពុជានៅអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលមានន័យថាចុងចោទអាចត្រូវបានកាត់ទោសពី
ទម្រង់កម្មសង្គ្រាមនិងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ដែលគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជា
ប្រជាធិបតេយ្យ ។ តុលាការក៏បានសន្តិភ័យទៅលើអង្គហេតុដែលថា នួន ជា គឺជាអ្នកបញ្ជាលើ ខុច
ដោយផ្ទាល់បើមើលទៅតាមវ៉ាន់នុក្រមនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ។ នេះគឺជាការរកឃើញដែលអាចជួយ
ដល់ករណី០០២ ។

បន្ទាប់មក ចៅក្រមបានអានបទទម្រង់ដែល ខុច ត្រូវបាន ចោទប្រកាន់ ។ ទោះបីជា ខុច បានសារ
ភាពពីទម្រង់កម្មជាច្រើនដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តនៅអំឡុងសវនាការក៏ដោយ ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ

ក្នុងតុលាការកម្ពុជាមិនមានបញ្ញត្តិអាចទទួលស្គាល់ការសារភាពទោសរបស់ ខុច ទាំងអស់នោះទេ ដូច្នោះ តុលាការបានពិនិត្យមើលរាល់ភស្តុតាង និងប្រកាសថា ខុច ត្រូវជាប់ទោសចំពោះរាល់ទង្វើក្រីក្រកម្មលើក លែងតែទង្វើក្រីក្រកម្មជាតិពីព្រោះវាខ្លះយុត្តាធិការដូចដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើ ។

ជាសរុបសេចក្តី ខុច ត្រូវបានជាប់ពិន្ទុភាពពីទង្វើក្រីក្រកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែលមានការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ដោយមូលហេតុនយោបាយ ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើឲ្យមានទោសភាព ការដាក់នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង និងការធ្វើទារុណកម្ម ការរំលោភមួយករណី និងសកម្មភាពអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត ។ ខុច ត្រូវបាន ជាប់ពិន្ទុភាពពីទង្វើក្រីក្រកម្មសង្គ្រាមដែលមានការសម្លាប់ដោយចេតនា ការធ្វើទារុណកម្មចេតនាបង្កឲ្យមាន ការឈឺចាប់និងរបួសស្នាម បំបិទសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ពីប្រជាជនស៊ីវិល និងអ្នក ទោសសង្គ្រាមនិងឃុំឃាំងប្រជាជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់ ។

ទោះបីជាតុលាការបានសន្និដ្ឋានថា វាមិនមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់បង្ហាញថា ខុច បានធ្វើទារុណ កម្មជនរងគ្រោះ និងប្រព្រឹត្តិអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀតដោយផ្ទាល់ក៏ដោយ ក៏វាបង្ហាញថា ខុច បាន ចូលរួមក្នុងការប្រព្រឹត្តទង្វើក្រីក្រកម្មដែលជាផ្នែកមួយនៃសហកម្មទង្វើក្រីក្រកម្មរួមដែរ ។ ខុច បានធ្វើការ និង គ្រប់គ្រងលើការធ្វើទង្វើក្រីក្រកម្មដើម្បីពង្រីកនូវគោលបំណងនៃសហកម្មទង្វើក្រីក្រកម្មរួម ។ ចំពោះគោលបំណង នៃការផ្តន្ទាទោស តុលាការក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ថា ខុច បានរៀបចំផែនការបញ្ជា និងញុះញង់ និងជំរុញឲ្យ មានការប្រព្រឹត្តទង្វើក្រីក្រកម្មជាច្រើន ដូច្នោះ ខុច ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើក្រីក្រកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើង នៅមន្ទីរស-២១ ស្ថិតនៅក្រោមបញ្ជារបស់ថ្នាក់លើ ។

តុលាការបានបដិសេធនឹងការការពារខ្លួនពីព្រោះវាជា បញ្ហាថ្នាក់លើដែលលើកឡើងដោយមេធាវីការ ពារក្តីរបស់ ខុច និងវាមិនត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថាជាការការពារមួយសម្រាប់ទង្វើក្រីក្រកម្មអន្តរជាតិរបស់ ខុច ទេ ។ តុលាការក៏បានបដិសេធនឹងការអះអាងរបស់ ខុច ដែលថាគាត់ប្រព្រឹត្តទង្វើក្រីក្រកម្មដោយការ បង្ខំ ពីព្រោះមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថាគាត់មិនត្រឹមតែចូលរួមក្នុងសហកម្ម ទង្វើក្រីក្រកម្ម រួមទេ ថែមទាំងរួម ចំណែកក្នុងការរៀបចំផែនការទៀតផង ។

មុនពេលប្រកាសការផ្តន្ទាទោស ខុច តុលាការបានដោះស្រាយនឹងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ ដោយ សង្កត់ធ្ងន់ទៅលើសារសំខាន់នៃការបង្ករបួសស្នាមដោយផ្ទាល់ និងការបង្កើតទំនាក់ទំនងជាធម្មតាជាមួយ

ជនត្រូវចោទ តុលាការបានទទួលស្គាល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន៧០រូប និងអានឈ្មោះអ្នកទាំងនោះ ព្រមជាមួយនឹងទំនាក់ទំនងទៅនឹងទម្រង់កម្មវិធីសេស-២១ និងជើងឯក ។ អ្វីដែលគួរឲ្យភ័យស្តីពីការបំពានដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីខ្លះគឺការបដិសេធនឹងពាក្យបណ្តឹងមួយចំនួន ។ អ្នកដែលត្រូវបានបដិសេធនឹងពីសេចក្តី សម្រេចរបស់តុលាការ នៅពេលដែលតុលាការបានបញ្ជាក់ការអានបញ្ជីឈ្មោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ។ បន្ទាប់មក តុលាការបាននិយាយពីសំណងជំងឺដូរចិត្ត និងជារួម ដែលអ្នក ទាំងនោះអាចទទួលបាន ដោយយោងទៅតាមច្បាប់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ តុលា ការបានប្រកាសថា ឈ្មោះរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ នឹងត្រូវបានសរសេរនៅក្នុងសេចក្តី សម្រេចព្រមជាមួយនឹងសេចក្តីរៀបរាប់ពីការពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកទាំងនោះនៅស-២១ និងសាច់ញាតិ ដែលបាត់ខ្លួន ។ តុលាការក៏បានសន្យាថានឹងដាក់បង្គាប់ព្រឹត្តិការណ៍សុំអភ័យទោសនិងការសោកស្តាយរបស់ ខុច ដែលធ្វើឡើងនៅអំឡុងពេលជំនុំជម្រះនៅលើគេហទំព័ររបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា ។ តុលាការមិនបានផ្តល់សំណងផ្សេងទៀតទេពីព្រោះតុលាការមិនមានយុត្តាធិការបង្ខំឲ្យរដ្ឋា ភិបាលអនុវត្តនូវការផ្តល់សំណងឡើយ ។ នេះគឺជាសេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ដែលធ្វើឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណីមិនសប្បាយចិត្តទោះបីជាវាមិន មែនជាការដែលមិនបានរំពឹងទុកក៏ដោយ ។

ជាទីបញ្ចប់ ចៅក្រម និល ណុន បានបញ្ជាក់ ខុច ក្រោកឈរនៅពេលដែលគាត់ប្រកាសពីការផ្តន្ទា ទោស ។ តុលាការបានពន្យល់ថា តុលាការបានពិចារណាទៅលើកត្តាជំនុំជម្រះមួយចំនួន ដូចជាការសហ ការជាមួយតុលាការ ការបង្គាប់ព្រឹត្តិការណ៍របស់ខ្លួននិងការសោកស្តាយដែលមានកំណត់និងស្ថានភាព បង្ខំនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងកត្តាអាក្រក់មួយចំនួនដូចជាសារធាតុដ៏អាក្រក់របស់ទម្រង់កម្មវិធីសេស និង រយៈពេលដ៏យូរនៃរបបនោះ ។ សាធារណជនបានបន្តិសំឡេងសង់ទៅវិញ និងបង្គាប់ព្រឹត្តិការណ៍អារម្មណ៍ខណៈ ពេលដែលតុលាការប្រកាសថា ខុច ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារ៣៥ឆ្នាំចំពោះទម្រង់កម្មវិធីសេស ដែល គាត់ប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរស-២១ ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ការផ្តន្ទាទោស ខុច ត្រូវបានកាត់បន្ថយប្រាំឆ្នាំដោយសារតែការឃុំខ្លួនមិន ស្របច្បាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៩-២០០៧ នៅក្នុងតុលាការយោធា ។ ខុច ក៏ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ១១ឆ្នាំ ទៀត ពីព្រោះគាត់បានជាប់ឃុំយ៉ាង១១ឆ្នាំមកហើយ ចាប់តាំងពីការចាប់ខ្លួនគាត់ដំបូង ។ ជាសរុបមក ខុច ត្រូវនៅជាប់ពន្ធនាគារតែ១៩ឆ្នាំទៀតប៉ុណ្ណោះ ។ វាមានន័យថា ខុច ដែលមានអាយុ ៦៧ឆ្នាំ ប្រហែលជាអាចមានសេរីភាពម្តងទៀត ។ តុលាការបានបញ្ជាក់ ខុច ត្រឡប់ទៅមន្ទីរឃុំឃាំងវិញ ។

ខុច បានចាកចេញដោយស្ងៀមស្ងាត់ដូចនៅពេលដែលគាត់មកដល់បន្ទប់សវនាការដែរ ហើយជនរង គ្រោះនឹងអ្នកតាមដានតុលាការបានចាកចេញនិងបញ្ចេញប្រតិកម្មចំពោះសេចក្តីសម្រេចជាប្រវត្តិសាស្ត្រ នេះ ។

ខណៈពេលដែលមានមនុស្សជាច្រើនប្រមូលផ្តុំគ្នានៅក្រៅអគារតុលាការ មានមតិជាច្រើនបានរួមបញ្ចូល គ្នា ។ មានអ្នកខ្លះបានយំ និងអ្នកខ្លះទៀតបង្ហាញពីការពេញចិត្តនឹងសាលក្រម ។ ក្រុមអ្នកយំមើល សាលាក្តីខ្មែរក្រហម បានជួបសម្ភាសន៍ជាមួយបុគ្គលមួយចំនួនដែលមានយោបល់ផ្សេងៗគ្នា ។ សេង ធារី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងករណី០០២ និងសកម្មជនសង្គមស៊ីវិលបានរិះគន់ថា ការផ្តន្ទាទោសមាន លក្ខណៈស្រាលពេក ហើយគាត់បានសន្តិដូន្តទៀតថា ១៩ឆ្នាំទៀតនៅក្នុងគុកក៏មានន័យថា ខុច នឹង ត្រូវទទួលទោសរយៈពេល១១ម៉ោងសម្រាប់ជីវិតមនុស្សម្នាក់ ។ រ៉ូប៊ីត ហាមីល ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណីមកពីប្រទេសញូវហ្សេឡែន ដែលមានបងប្អូនប្រុសត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយខ្មែរក្រហម បន្ទាប់មក ត្រូវបានធ្វើទារុណកម្មនិងសម្លាប់នៅមន្ទីរស-២១ បន្ទាប់ពីចតទុកក្បែរនៅជិតឆ្នេរកម្ពុជាបានបង្ហាញពី ការពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេច ពីព្រោះវាប្រហាក់ប្រហែលនឹងរយៈពេល៤០ឆ្នាំដែលបានស្នើសុំ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ គាត់បានសួរថាហេតុអ្វីបានជាព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំឲ្យមានការឃុំខ្លួនដែលគាត់ គិតថាគិតនិងបង្ហាញពីការព្រួយបារម្ភថា ខុច ប្រហែលជាចេញពីគុកដោយមានសេរីភាពម្តងទៀត ។

ទោះបីជាមានទស្សនៈផ្សេងគ្នាទាក់ទងនឹងសាលក្រមនេះក៏ ដោយក៏ប្រជាជនទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែទទួល ស្គាល់ថា វាក៏ជាថ្ងៃសំខាន់នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ហើយវាប្រហែលជាជំហានតូចមួយឆ្ពោះ ទៅ កាន់ការផ្សះផ្សា និងការទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងប្រទេសដែលបានរង់ចាំយុត្តិធម៌អស់រយៈពេលយូរមក ហើយ ។